

Čís. 4668.

Hanobí-li páchatel' spôsobom v § 14 č. 5 zák. na ochr. rep. uvedeným činiteľov výsostnej moci republiky (zákonodarnej, výkonnej, sudcovskej) len pre jednotlivé činy v ich úradnom pôsobení, nejde o prečin podľa § 14 č. 5 cit. zák., lež o trestný čin, stihateľný podľa zákona o ochrane cti.

Taktiež schvaľovanie takého hanobenia nie je prečinom podľa § 16 č. 1 zák. na ochr. rep., lež zakladá ten istý trestný čin, ako čin priameho páchatel'a.

(Rozh. z 22. marca 1933, Zm IV 69/33.)

Najvyšší súd v trestnej veci proti J. K. a spol., obžalovaným z prečinu rušenia obecného mieru podľa § 14 č. 5 zák. na ochr. republiky, na základe verejného pojednávania o zmätočnej sťažnosti verejného obhájcu a obžalovaných J. K., P. K. a L. M. vyniesol tento rozsudok: Zmätočným sťažnostiam sa vyhovuje, rozsudok vrchného súdu sa v celom rozsahu, rozsudok súdu I. stolice však v odsudzujúcom výroku, týkajúcom sa obžalovaných J. K. a L. M. z dôvodu zmätočnosti podľa § 385 č. 1 a) tr. por. zrušuje a všetci obžalovaní oslobodzujú sa podľa § 326 č. 1 tr. por. od obžaloby z prečinu rušenia obecného mieru podľa § 14 č. 5 zák. na ochr. rep., ktorý mali spáchať dňa 12. decembra 1931 v P. na zasadnutí obecného zastupiteľstva, a to prvý obžalovaný výrokmi: »Robotníctvo dostalo miesto práce olovo ako vo Frývaldove; že sa takéto veci dejú, je vinná vláda, fuj, hanba vláde, dolu s vládou!«, druhí dvaja obžalovaní však výrokmi »hanba vláde, dolu s vládou!« Trestné náklady hradí podľa § 482 I. tr. por. štátna pokladňa.

D ô v o d y:

Zmätočné sťažnosti verejného obhájcu a obžalovaných namietajú v podstate shodne, že inkriminovanými výrokmi obžalovaných nebola hanobená republika ani iný z objektov chránených v § 14 č. 5 zák. na ochr. rep. (národ alebo národná menšina). Táto námietka, spadajúca pod dôvod zmätočnosti podľa § 385 č. 1 a) tr. por., je v súdenom prípade základná. Najvyšší súd zotrúva síce v zásade na svojom už ustálenom rozhodovaní (srov. rozh. č. 3678, 3784, 3876, 4299 Sb. r. n. s.), že sa pre pojem hanobenia republiky nevyžaduje, aby páchatel' použil slova »republika«; pod skutkovú podstatu prečinu podľa § 14 č. 5 zák. na ochr. rep. spadá — predpokládajúc ovšem, že sú splnené aj ďalšie podmienky tohoto ustanovenia — aj hanobenie ústavných činiteľov, keď bolo úmyslom páchatel'ovým hanobiť ich potupením samú republiku, totiž vyvolávať v poslucháčoch so zreteľom na ich pomery k republike taký duševný stav, v ktorom sa vážnosť k nej snižuje alebo vôbec nivočí. Hanobenie republiky môže sa tedy prejavovať prípadne aj vo forme zahalenej útokom proti takým činiteľom výsostnej moci republiky (moci zákonodarnej, vládnej a výkonnej, alebo sudcovskej), že je týmto spôsobom, zrejme soznateľným

aj pre poslucháčov, zreteľne vyjadrený úmysel páchatel'ov hanobiť v smysle vyše vytýčenom samu republiku. Tomu nie je tak v každom prípade, kde je napadnutá vláda republiky, alebo iní významní nositelia výsošnej štátnej moci v ich úradnom pôsobení, hoci toto konajú v službách republiky; len tam, kde je zrejme naznačené, že má byť v očiach poslucháčov uvedená v nevážnosť republika jako príčina a základ toho, čo sa hanoblivým spôsobom vytýka jej činiteľom, možno uznať na hanobenie republiky v smysle § 14 č. 5 zák. na ochr. rep. Nejde teda o hanobenie republiky menovite tam, kde sa — hoci aj spôsobom uvedeným v cit. § — robia činiteľom republiky hanoblivé výtky pre ich jednotlivé činy. Trestnému stihaniu takých výrokov slúžia a postačujú zákonné ustanovenia o ochrane cti; tieto platily už v dobe vydania zákona na ochranu republiky, takže zákonodarca pri tvorení zákona na ochr. rep. nepotreboval a preto ani zaiste nechcel vzťahovať trestnú ochranu obecného mieru podľa § 14 č. 5 cit. zák. aj proti útokom, ktoré by len proti činiteľom republiky dosavádnymi zákonmi chráneným boli podniknuté. Tam, kde dosavádna zákonná ochrana týchto činiteľov nepostačovala — útoky proti prezidentovi republiky —, boli pojaté do zákona zvláštne ustanovenia. Neobmedzenému pojímaniu hanobenia činiteľov republiky za hanobenie jej samej bráni menovite aj to, že stíhanie trestných činov proti cti týchto činiteľov je viazané na zmocnenie (§§ 8, 9 zák. čl. XLI/1914); jeho udelenie patrí alebo priamo urazeným, alebo iným úradným činiteľom nežli sú verejní žalobci, ktorí inak v prípade § 14 č. 5 zák. na ochr. rep. sú povinní stíhať tento trestný čin bez ďalšej podmienky. Pri trestných činoch podľa zákona na ochranu cti je ďalej za určitých predpokladov prípustné dokazovanie pravdy tvrdených skutočností, čo sa ale v prípade prečinu podľa § 14 č. 5 zák. na ochr. rep. v žiadnej forme nepripúšťa. Z toho všeho je vidné, že pri obžalobe podľa § 14 č. 5 cit. zák. pre výroky, smerujúce predovšetkým proti činiteľom republiky, je treba bedlive skúmať, či podľa úmyslu páchatel'ovho mala byť hanobená sama republika, a nakoľko tento úmysel došiel pre poslucháčov takého vyjadrenia, že jeho prejav bol spôsobilý vzbudiť v nich city nevážnosti nielen proti činiteľom republiky, ale aj proti nej samej. V súdenom prípade obžalovaný J. K. na zasadnutí obecného zastupiteľstva v P. preniesol inkriminovaný výrok: »Robotníctvo dostalo miesto práce olovo jako vo Frývaldove; že sa takéto veci dejú, je vinná vláda, fuj, hanba vláde, dolu s vládou!« Podľa smyslu tohoto výroku útočil obžalovaný — spôsobom iste hanoblivým — výlučne len proti vláde, činiac len ju zodpovednú za domnelé bezprávie, ktoré vraj bolo spáchané strieľaním proti delníctvu žiadajúcemu prácu; vo výroku nie je ani naznačené, že by príčina a základ tejto tvrdenej násilnosti bol v samej republike a že by tá za to a pre toto tvrdené násilenstvo vlády mala byť znevážená. Obžalovaný volal hanoblivým spôsobom len po odstránení vlády, ktorá taký — podľa jeho vyličenia zavrženia hodný — skutok spáchala. Republiky sa so zreteľom na vytýkaný čin vlády nedotknul a nemožno z výroku ani na jeho úmysel k hanobeniu republiky usudzovať. Je tedy čin jeho prípadne pomluvou, či urážkou vlády; náležitosti tohoto trestného činu najvyšší súd skúmať

nemôže, nemajúc k tomu zákonnej obžaloby, ktorá vyžaduje určitých náležitostí, tu nesplnených, Ponevác iné ustanovenie zákona, neviazané na túto podmienku, v úvahu neprichádza, môže sa o čine uvažovať len s hľadiska zažalovaného prečinu podľa § 14 č. 5 zák. na ochr. rep., ktorého náležitosti však nie sú dané.

Obžalovaní P. K. a L. M. prizvukovali svojimi zistenými výrokmi »hanba vláde, dolu s vládou« práve len urážkam predošlého obžalovaného, smerujúcim proti vláde, ich výkriky nedotýkajú sa ani len náznamom republiky a neboly preto spôsobilé hanobiť republiku. Pre odsúdenie pre prípadnú urážku vlády nie je ani u nich zákonnej obžaloby. Dotyčne zažalovaného prečinu podľa § 14 č. 5 zák. na ochr. rep. bol pre nedostatok jeho skutkovej podstaty vynesенý podľa § 33 odst. 1 nov. k tr. por. oslobodzujúci rozsudok ohľadom všetkých obžalovaných (§ 326 č. 1 tr. por.). Najvyšší súd, uvažujúc o eventualite kvalifikácie trestného činu obžalovaných P. K. a L. M. za prečin schvaľovania trestného činu J. K-ého podľa § 16 č. 1 zák. na ochr. rep. v smysle mienky generálnou prokuratúrou pri verejnom roku prejavenej, nemohol shľadať v ich výkrikoch ani tento trestný čin. Prečin podľa § 14 č. 5 zák. na ochr. rep. obžalovaný J. K. podľa právneho názoru najvyššieho súdu nespáchal; v tomto smere nejde tedy o schvaľovanie takého trestného činu druhými obžalovanými. Ich prizvukovanie k prípadnému trestnému činu J. K-ého podľa zákona o ochrane cti zakladalo by však ten istý trestný čin ako priamych páchatel'ov, o ktorom pre nedostatok zákonnej obžaloby, ako už vyššie bolo uvedené, súdiť nemožno.

Čís. 4669.

Požiadavku § 238 tr. zák., že trestné pokračovanie pre zločiny uvedené v §§ 232—237 tr. zák. možno zpravidla zahájiť len na návrh poškodenej strany, je vyhovené, jestli otec nezletilej poškodenej súkromný návrh, učinенý matkou, dodatočne včas schválil.

(Rozh. zo dňa 23. marca 1933, Zm IV 104/33.)

Dňa 1. septembra 1928 dopustil sa obžalovaný B. R. na nezletilom dievčati zločinu podľa § 233 tr. zák. Ešte ten istý deň matka nezletilej poškodenej učinila u četníctva súkromný návrh v smysle § 238 tr. zák. a otec — taktiež v ten istý deň — keď mu to sdělila, tento jej zákrok schválil slovami: »Dobre si učinila!« Oba s údy nižších stolíc uznaly návrh matkin za dostatočný, považujúc ho za učinенý z poverenia otca ako zákonného zástupcu nezl. poškodenej, a uznaly obžalovaného vinným.

Najvyšší súd zmätočnú sťažnosť obžalovaného zčasti zamietol, zčasti odmietol a uviedol

v dôvodoch:

Dôvod zmätočnosti podľa § 385 č. 1 c) tr. p. spatruje sťažovateľ v tom, že vrchný súd vynesol odsudzujúci rozsudok, ačkoľvek zavedenie trestného pokračovania vylučuje tá okolnosť, že otec, ako záko-